

Wegwij's in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

60. Samuël zalft Saul tot koning over Israël

Bijbelgedeelte: 1 Samuël 9:1-10:27 en 11:14-12:25

Samuël zalft Saul tot koning over Israël

Kis was een rijk man van de stam Benjamin. Hij had een zoon die Saul heette; 'een lange, goedgebouwde jongeman die met kop en schouders boven iedereen in Israël uitstak'. Op een dag waren de ezelinnen van Kis verdwenen, en hij vroeg Saul ze te gaan zoeken. Die ging op weg met zijn dienaar. Ze doorzochten een heel groot gebied, maar konden de ezelinnen niet vinden. Toen Saul naar huis wilde gaan, zei zijn dienaar: 'We zijn nu juist bij een stad waar een godsmann woont. Hij staat hoog aangeschreven, wat hij zegt komt altijd uit. Laten we naar hem toe gaan. Misschien kan hij ons vertellen waar we heen moeten'. Hij bedoelde Samuël; en je zou verwachten dat iedereen in Israël toen zou weten van hem en zijn dienst in naam van de HEER, maar de dienaar zag hem kennelijk als een soort waarzegger. Saul had eerst bedenkingen, want hij was verlegen, maar uiteindelijk vond hij het een goed voorstel, en ze gingen op weg naar Rama. Daar vroegen ze of 'de ziener' in de stad was. Ja, hij was net aangekomen; maar ze moesten wel snel zijn, want hij stond op het punt naar het offerfeest bij het altaar te gaan. De mensen wachtten daar al op hem, want voordat zij gingen eten moest Samuël het offer zegenen.

De dag daarvoor had de HEER Samuël bekendgemaakt, dat er de volgende dag een man uit Benjamin bij hem zou komen. Die zou hij moeten zalven tot vorst over Israël. Die zou Gods volk bevrijden uit de macht van de Filistijnen; 'want', zei God, 'Ik heb Me hun lot aangetrokken en hun roep om hulp gehoord'. Toen Saul bij Samuël kwam, zei de HEER tot Samuël dat dit de man was die Hij bedoelde. Samuël nodigde Saul uit die dag zijn gast te zijn bij het offerfeest, dan kon hij de volgende dag naar huis, want, zo vertelde hij hem, de ezelinnen die hij zocht waren intussen gevonden. Toen zei Samuël iets dat Saul zeer verbaasde: Sauls zoektocht was dan wel voorbij, maar het volk was ook op zoek, en wel naar een koning: 'Maar naar wie is heel Israël verlangend op zoek? Naar u en uw familie'. Maar Saul, die kennelijk begreep wat Samuël wilde zeggen, sputterde tegen: 'Maar ik hoor bij Benjamin, een van de kleinste stammen van Israël ... En in die stam

is mijn familie weer de onbelangrijkste. Hoe kunt u dan zoiets zeggen?' Daarin had hij wel een punt, want in de zegenbeloften die Jakob zijn zonen gaf, was niets gezegd over koningschap van de stam Benjamin, maar wel van Juda en Efraïm. Samuël zal zich er daarom ook zelf over verbaasd hebben, dat hij een Benjaminit als koning moest zalven; maar hij zag natuurlijk ook wel dat Saul de man was zoals het volk zich die als koning voorstelde: groot en sterk en er goed uitzierend.

Toen Saul aanschoof bij de maaltijd kreeg hij een stuk vlees voorgezet, met de woorden: 'Alstublieft. Dit stuk is speciaal voor u apart gehouden ter gelegenheid van deze bijeenkomst, die door Samuël is belegd. Laat het u smaken'. Dat moest Saul duidelijk maken dat Samuël vooraf wist van zijn

komst, en dat diens woorden tot hem niet van hemzelf waren maar van de HEER. Toen Samuël Saul 's avonds meenam naar zijn huis, had hij op het dak nog een vertrouwelijk gesprek met hem, waarna Saul daar ging slapen. De volgende morgen riep hij Saul naar beneden, en zei dat hij een

eindje met hem mee wilde lopen. Buiten de stad vroeg hij Saul zijn dienaar vast vooruit te sturen. Toen hij ver genoeg weg was, zei Samuël tegen Saul: 'Blijft u nog even staan, dan zal ik u vertellen wat God met u voorheeft', en goot toen een kruikje olie over zijn hoofd, kuste hem en zei: 'Hierbij zalft de HEER u tot vorst over het volk dat Hem toebehoort'. Vervolgens vertelde hij hem wat er op weg naar zijn huis allemaal zou gebeuren. Op een gegeven moment zou hij ook een groep profeten tegenkomen, vol van de Geest van God, en vergezeld van muzikanten. Dan zou ook Saul onder invloed van de Geest komen, 'en u zult een ander mens worden'. Dit betekende kennelijk niet dat hij van binnen helemaal en voor altijd zou veranderen, maar kennelijk voor dat speciale moment. Want later bleek Saul een heel ander mens te zijn dan van hem verwacht had mogen worden. De reden daarvan was dat hij niet zelf veranderd was en God ongehoorzaam was. Daarom nam God de Geest die Hij hem gaf weer weg.

Die dag gebeurde alles zoals Samuël had gezegd. Thuisgekomen werd Saul gevraagd waar hij toch al die tijd gezeten had. Hij vertelde dat hij bij Samuël was geweest. Maar toen zijn oom hem vroeg wat Samuël gezegd had, vertelde hij alleen dat de ezelinnen al gevonden waren.

Israël roept Saul uit tot koning

Samuël riep het volk weer samen in Mispa en hield een toespraak. Daarin zei hij dat de HEER hen had bevrijd uit Egypte en daarna uit de macht van de volken om hen heen, maar verweet hun: 'nu hebben jullie je God, Die jullie steeds uit alle rampspoed en ellende heeft gered, verworpen en vragen jullie Hem of Hij een koning over jullie aanstelt'.

Daarop werd het lot geworpen, waarin God aanwees wie er koning zou worden. Eerst viel het lot op de stam Benjamin, toen op de familiegroep van Kis en tenslotte op Saul. Maar die had zich uit verlegenheid verstopt ... Toen ze hem gevonden hadden, zagen ze wat een grote en goedgebouwde man hij was, en Samuël zei: 'Ziet u wat voor iemand de HEER gekozen heeft? In heel Israël is er geen tweede als hij!'. Heel het volk juichte daarop, en riep: 'Leve de koning!' Ze keken alleen naar wat zij zagen, naar het uiterlijk, naar de buitenkant. Dat alleen telde voor de meeste mensen, niet wat voor iemand hij van binnen was. Samuël herhaalde nog eens wat hij eerder had gezegd over

de rechten van de koning, en liet alles opschrijven in een boekrol, die hij voor de ark van de HEER neerlegde. Daarna ontbond hij de vergadering, en iedereen ging naar huis – ook Saul.

Samuëls laatste toespraak tot Israël

We slaan nu even een stuk over, dat bij het volgende deel over koning Saul verteld zal worden.

Nadat Saul zijn eerste oorlog gewonnen had, riep Samuël het volk samen in Gilgal. Daar werd Saul voor de HEER als koning ingehuldigd. 'Ze slachtten dieren voor een vredeoffer ter ere van de HEER en Saul vierde uitbundig feest met alle Israëlieten'. Zo probeerde Samuël het volk eensgezind te laten zijn, en Saul als hun koning te dienen.

Hij sprak daarna het volk voor het laatst als Rechter toe, in een toespraak die ook het tijdperk van de Rechters moest afsluiten: 'Ik heb uw verzoek ingewilligd en gedaan wat u hebt gevraagd; ik heb een koning over u aangesteld. Hier is de koning die u voortaan zal leiden'. Dat dacht hij tenminste, want in werkelijkheid zou hij toch nog jaren de werkelijke leider van het volk moeten zijn, omdat Saul dat niet bleek te kunnen.

Vanaf zijn jongste jeugd tot de ouderdom en grijsheid die hij nu had bereikt, had Samuël Israël geleid. Hij vroeg hen of hij hen ooit enig onrecht

had aangegaan, door diefstal, afpersing, mishandeling, omkoping, of wat dan ook. Het volk antwoordde dat dit nooit het geval was geweest. Nu hij rekenschap had gegeven van zijn werk voor hen en de HEER, vroeg hij het volk rekenschap te geven van hún leven. Hij herinnerde hen aan de goedheid die de HEER hen en hun voorouders had bewezen, vanaf de tijd dat Hij hen verlostte uit Egypte tot nu toe. Maar zij hadden de HEER niet de dank bewezen die Hem toekwam. Ze vergaten Hem en gingen afgoden vereren. Daarom beschermde de HEER hen niet meer, en kregen vijanden de overhand. Dan riepen ze de HEER te hulp en beloofden ze alleen Hem te zullen vereren en dienen, en dan redde Hij hen. Maar op een zeker moment veranderde dat ineens: 'toen u zag dat Nahas, de koning van Ammon u aanviel, zei u tegen mij: Nee, we willen een koning! En dat terwijl toch de HEER, uw God, uw Koning is'. En nu stond die koning daar vóór hen. God deed dus wel altijd wat zij Hem vroegen, maar zij deden niet wat God hén vroeg.

Hij drong er sterk bij Saul en het volk op aan de HEER trouw te dienen en te gehoorzamen. Want wanneer zij dat niet zouden doen, zou God hun tegenstander, hun vijand worden. Om de ernst van zijn woorden te benadrukken, zei hij dat God een wonder zou doen voor hun ogen. Het was toen de tijd van de tarweoogst – wat normaal de droge periode van het jaar was – maar de HEER zou het laten onweren en regenen. Samuël riep de HEER aan en er kwam een zeer zwaar onweer. Het volk werd vreselijk bang, want zij dachten dat de HEER hen wilde doden. Ze vroegen Samuël: 'Bid voor ons, uw dienaren, tot de HEER, uw God, dat wij niet hoeven te sterven. Want we hebben al zoveel verkeerd gedaan, en nu hebben we het nog erger gemaakt door om een koning te vragen'. Samuël maakte hen duidelijk dat zij niet bang voor de HEER zouden hoeven zijn, wanneer zij Hem van harte trouw bleven. Goden van andere volken konden niets; en de HEER zou Zijn volk niet in de steek laten, omdat Zijn Naam en eer daaraan verbonden waren. 'En', voegde hij eraan toe, 'hetzelfde geldt ook voor mij: ook ik moet niet zondigen tegen de HEER en ik moet zeker niet ophouden voor u te bidden en u het goede en rechte pad te wijzen'. Hierin toonde hij zich als een echte leider van het volk, die – net als vroeger Mozes – voor het volk bad en hen onderwees hoe zij de HEER moesten dienen. Daarna lag wat de HEER zou doen bij henzelf: 'Dus: heb ontzag voor de HEER en wees Hem oprecht, met hart en ziel toegewijd. U hebt immers zelf meegemaakt welke grote daden Hij voor u gedaan heeft. Maar als u doorgaat met slechte dingen te doen, zal het met u en uw koning gedaan zijn'.

Hierna gaat het verhaal verder met koning Saul. Maar Samuël zal daarin een grote rol blijven vervullen – zelfs bij de zalving van de koning die Saul zal opvolgen: David.